

Antonín Vávra, *Liminální fáze rituály podle V. Turnera*

Oponentský posudek

Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy

Bakalářská práce Antonína Vávry se soustředí na pojem liminality. Popisuje i jeho počátky v díle francouzského etnologa Arnolda van Gennepa, ústředním bodem práce je však způsob, jakým tento pojem převzal britský antropolog Victor Turner, jak s ním pracoval a v jakém smyslu se stal klíčem k porozumění rituálu obecně, ne pouze rituálů přechodových, které popsal van Gennep. Dvě hlavní kapitoly práce se soustředí na Turnerovo pojetí rituálů a na liminalitu a *communitas*, tedy na hlavní teze, na nichž Turner stavěl svou teorii rituálu. Okrajově se pojednávají i rituály afrického kmene Ndembu, který Turner prakticky studoval a na jehož základě vytvořil své teorie.

Dobře zvolené téma určitě autorovi pomohlo vystavět přehlednou práci, která efektivně shrnuje Turnerův koncept liminality, liminoidních fenoménů i *communitas*. Práce je úzce soustředěná na Turnera, takže nezbyvá než zalitovat, že autor neměl chuť poněkud rozvést způsob, jakým Turner navazuje na své předchůdce (podrobně se Antonín Vávra věnuje jen van Gennepovi, u Radcliffe-Browna a Evans-Pritcharda pouze uvede, že z nich Turner vycházel) nebo rozpracovat odlišnosti Turnera od těch teoretiků, proti nimž se vymezoval (šířeji autor pojednává jen Durkheima, u Eliadeho a Malinowského situaci pouze stručně na pár řádcích nastíní). Stejně tak se Antonín Vávra vůbec nezmiňuje o kritice Turnera – pouze v závěru na jednom řádku telegraficky a bez odkazu konstatuje, že nějaká existovala. I bez těchto témat ale práce drží dobře pohromadě.

Autor vycházel převážně z primární literatury, hlavní stať je tak shrnutím klíčových částí především dvou zásadních Turnerových textů (*Ritual Process* a *Forest of Symbols*), které jsou doplněné jak méně významnými Turnerovými díly, tak sekundárními prameny. Sekundárních textů, které se přímo týkají Turnera a jeho teorie, je sice poskrovnu, nicméně jsou jistě dostačující, citelně zde chybí pouze zásadní dvojdílný článek Radka Chlupa „Struktura a antistruktura“, který vyšel v r. 2005 v časopise *Religio*.

Zásadním problémem práce je však formální stránka, na které je jednoznačně patrné, že autor nemá systém citací dobře zažitý. Kamenem úrazu jsou především články, a to jak časopisecké, tak příspěvky ve sbornících – autor někdy cituje název článku před názvem knihy či periodika, jindy až po něm, neuvádí název článku v uvozovkách, ale kurzívou, takže mate čtenáře v tom, který z názvů patří knize/periodiku a který článku, nepoužívá v poznámkách zkrácenou formu citace, zcela zbytečně dává nakladatele, místo a rok vydání do závorky a konečně cituje jinak v bibliografii a jinak v poznámkách pod čarou. U mnohých citací je patrné, že jsou zkopírované z internetových materiálů, protože se jejich formát liší od ostatních (např. u článku Rosemary Zumwaltové nebo Mathieu Deflema).

Z hlediska jazykového je práce v pořádku, až na několik málo překlepů a jazykových neobratností, které čtenáře nutí číst odstavce třikrát, aby si ověřil, jestli text skutečně pochopil správně (viz. zjm. s. 24). Jediným větším problémem po této stránce je, že Antonín Vávra překládá *pilgrimage* jako *poustevnictví* (přestože *pilgrim* je již uveden správně jako poutník a v jiném kontextu správně překládá i samotné *pilgrimage* jako pouť) – to opět velmi komplikuje porozumění určitým dílčím pasážím textu, dokud se omyl o pár stránek dále jednoznačně neukáže.

Vzhledem k výše uvedenému (především pak k neobratně zpracovanému poznámkovému aparátu) navrhuji práci hodnotit jako **velmi dobrou**.

31. srpna 2013
Zuzana M. Kostičová